

KS' Internasjonale prosjektarbeid

**Kommune-Norge er lite
opptatt av den store verden**

Kommune-Norge er lite opptatt av den store verden

Norske kommuners og fylkeskommuners interesse for internasjonalt prosjektarbeid er heller lav – for å uttrykke det forsiktig. Bare et fåtall av landets ordførere og rådmenn er engasjert i det arbeidet KS driver internasjonalt. Mange vet faktisk ikke at KS driver et utstrakt internasjonalt prosjektsamarbeid, og mange bryr seg også lite om å vite det. De mener kommunale og fylkeskommunale oppgaver tar for mye tid og ressurser til at de kan engasjere seg i internasjonale prosjekter.

Dette på tross av at KS får rosende omtale både fra Utenriksdepartementet (UD) og NORAD for sin deltakelse og innsats i internasjonale prosjekter de har samarbeidet om hittil, og for betydningen KS har hatt som en profesjonell medspiller i oppbyggingen av demokratier verden rundt.

Av Arve Øverby

Det er en undersøkelse og evaluering av det internasjonale prosjektsamarbeidet som Rambøll Management har utført på oppdrag fra KS som slår fast dette.

Undersøkelsen, som 290 kommuner og fylkeskommuner har deltatt i, er ikke akkurat oppbyggende lesning for de mange i KS-området som har et internasjonalt engasjement. Under 10 prosent av landets ordførere og rådmenn ser det som svært viktig at KS engasjerer seg i internasjonalt

prosjektarbeid, og knapt halvparten av landets ordførere har fått med seg at KS driver med internasjonalt samarbeid. Bare 36 prosent av landets rådmenn kjenner til prosjektene. Av landets 433 kommuner og 19 fylkeskommuner, er det bare 30-40 kommuner og fylkeskommuner som deltar aktivt i KS internasjonale prosjektarbeid. I følge KS' egne tall var det i 2005 bare 28 av landets kommuner og fylkeskommuner som var engasjert i internasjonale prosjekter.

KS spiller en viktig rolle

Ut fra resultatene av undersøkelsen, vil KS måtte gå en runde med seg selv og sine medlemmer og donorer om det fortsatte internasjonale engasjementet. Ikke minst fordi både NORAD og UD er interessert i å utvide og utvikle samarbeidet med KS. De gode erfaringene så langt, har vist at KS som aktør kan bidra med ekspertkompetanse som NORAD og UD selv ikke har i de prosjektene de hittil har deltatt i. Denne kompetansen vil de gjerne utnytte videre. Dessuten har KS' medarbeidere stor tillit og en profesjonell fremtreden. UD mener

KS fyller en viktig rolle i norsk utenrikspolitikk og at kommune-Norge besitter kompetanse som departementet trenger i institusjonsoppbygging.

Også NORAD verdsetter KS høyt i det internasjonale arbeidet og har i likhet med UD stor tillit til KS' medarbeidere. NORAD forteller at de jevnlig mottar henvendelser fra kommuner og fylkeskommuner som ønsker å delta i internasjonalt prosjektsamarbeid.

Selv om det primært er kommunenes og fylkeskommunenes oppgave å arbeide nasjonalt med innbyggernes ve og vel som fremste mål, har det

i mange år foregått et internasjonalt samarbeid i norske kommuner og fylkeskommuner. Vennskapskommuner og vennskapsfylker har vi hatt i en år-

rekke. Men det var først i 1991 at det kom i mer organiserte former. Den gang var KS involvert i 19 enkeltprosjekter utenlands, vesentlig i samarbeid med våre statlige myndigheter.

Det førte til at KS tok opp sin rolle i internasjonale samarbeidsprosjekter, vedtok retningslinjer og avgrensninger for den internasjonale virksomheten. Hovedpoenget for KS var at det internasjonale prosjektarbeidet ikke måtte gå på bekostning av organisasjonens integritet og innflytelse som kommunenes og fylkeskommunenes interesseorganisasjon. En forutsetning var også at samarbeidsprosjektene utenlands ikke skulle gå på bekostning av KS' økonomi. Det gjør det heller ikke. I dag kanaliseres rundt 20 millioner kroner årlig gjennom KS fra donorene UD og NORAD.

Mot denne bakgrunn er det noe overraskende at så få innen både medlemsorganisasjonen og mediene har engasjert seg eller vist interesse for KS' virksomhet utenlands. Det kan skyldes

FAKTA:

KS' internasjonale prosjektarbeid er i dag integrert som en del av KS' ordinære administrasjon og består av en gruppe på 5-7 personer som utgjør "Enhet for Europa og internasjonale prosjekter". Per i dag foregår de internasjonale prosjektene i tre geografiske hovedområder:

- 1. Afrika og Asia**
- 2. Balkan, Kaukasus og Russland**
- 3. EØS finansieringsmekanismer for prosjektsamarbeid i de 10 nye medlemslandene, samt Spania, Portugal og Hellas.**

KS' samarbeidsland består av i alt 18 land, og er som følger:

Afghanistan, Aserbajdsjan, Bosnia Herzegovina, Kroatia, FYR Makedonia, Georgia, India, Kosovo, Madagaskar, Malawi, Namibia, Russland, Serbia Montenegro, Sri Lanka, Sør-Afrika, Tanzania, Uganda og Zambia.

FAKTA:

Innholdet i samarbeidsavtalen

Samarbeidet mellom KS, UD og Norad var tenkt å dekke følgende behov innenfor lokalforvaltning, desentralisering og lokaldemokrati:

1. Faglig rådgivning og kompetanseoverføring innen institusjonsbygging og –utvikling på lokalt nivå i ulike programmer/prosjekter.

2. Faglig rådgivning og kompetanseoverføring innen nettverksarbeid og lokaldemokrati i praksis i ulike programmer/prosjekter.

3. Kontaktskapende arbeid og informasjonsutveksling gjennom besøk til/fra samarbeidsland.

4. Kobling mellom relevante ressursentra i den norske kommunesektoren og forespørsler fra samarbeidsland om spesialkompetanse, hovedsaklig som en uformell kontakt mellom Norad og KS ved behov.

flere ting. Blant annet at heller ikke KS selv har hatt en samlet oversikt over hvilke kommuner og fylkeskommuner som er med i prosjektene og at man heller ikke har hatt oversikt over kontaktpersoner i de kommuner og fylker som er med. Som undersøkelsen også peker på, er nok mye av det internasjonale engasjementet veldig personavhengig i den enkelte kommune eller fylke, og at arbeidet preges av et sterkt faglig og personlig engasjement. I undersøkelsen blir det pekt på at dette gjør det internasjonale prosjektsamarbeidet sårbart og at det er individuelle interesser, mer enn samlende KS' interesser som preger engasjementet.

Vil ha mer hjelp fra KS

Undersøkelsen slår fast at KS' styrke er at det er en oversiktlig organisasjon, den har et sterkt fagmiljø med stor kompetanse i forhold til norsk offentlig virksomhet ellers, og KS' kompetanse har stor bredde, både internt og blant medlemmene. I tillegg blir det pekt på at KS har sterke personlige relasjoner til både donorer og til personer i mottakerlandene. Dette bidrar også til å skape stor tillit til KS som profesjonell medspiller.

Derfor ønsker donorene, UD og NORAD å videreutvikle samarbeidsprosjektene med KS, og har allerede signalisert at de er åpne for å øke bevilgningene dersom KS finner å kunne videreutvikle samarbeidsprosjektene og øke kapasiteten på dette området. NORAD mener imidlertid at KS må ha mer kompetanse på det bistandsfaglige området og at man i fortsettelsen organiserer arbeidet på en annen måte. I dag er KS avhengig av NORADs støtte for å være en aktør på det bistandsfaglige området.

Spørsmålet blir om interessen ute blant medlemmene og de ansatte i KS er stor nok til at organisasjonen vil prioritere det internasjonale samarbeidet. Den lunkne interessen ute blant medlemmene (ordførere og rådmenn) tyder ikke på det. Mellom 65 og 70 prosent av landets ordførere og rådmenn innrømmer at de aldri har tatt kontakt med KS om internasjonalt prosjektsamarbeid.

Selv om undersøkelsen viser en generell interesse for internasjonalt engasjement ute blant medlemmene, viser svarene i undersøkelsen at de har svært begrenset tro på at dette prosjektarbeidet vil bidra til en bære-

kraftig utvikling i mottakerlandene. Rådmennene som har svart, er mest skeptiske. De tror arbeidet først og fremst styrker Norges omdømme i utlandet og at det kan utvikle og forbedre kompetansen og forståelsen mellom kommunene og mottakerlandene. Ordførerne har større tro på slike prosjekter enn sine rådmenn, og tror det både styrker Norges omdømme i utlandet og er et godt bidrag til kunnskap og demokratioppbygging i mottakerlandene. Ordførerne er mindre sikre på at prosjektene styrker medlemmenes omdømme av KS.

Undersøkelsen slår likevel fast at det kan være muligheter for å øke interessen for internasjonalt prosjektsam-

arbeid ute blant medlemmene. Når halvparten av ordførerne og 30 prosent av rådmennene som har svart, ikke vet om deres kommune vil kunne engasjere seg i internasjonalt arbeid, kan det tyde på at interessen er der, men at kunnskapen om dette arbeidet mangler, noe undersøkelsen for øvrig også viser. Et økt engasjement ute fra medlemmene forutsetter imidlertid at KS sentralt informerer bedre om hva som blir gjort når det gjelder prosjektarbeidet i mottakerlandene.

Et av spørsmålene i undersøkelsen er om hvordan ordførerne og rådmennene har fått kjennskap til KS' internasjonale prosjektsamarbeid. Her svarer halvparten at de først og fremst har fått greie på det gjennom Kommunal Rapport eller på KS' hjemmeside. Bare et fåtall har hørt om det under KS' landsting eller lest om det i mediene.

Hva vil KS?

Spørsmålet KS må stille seg, er hva organisasjonen vil med dette arbeidet og hvilke mål man har. Er det for den gode gjernings skyld og for å bidra til bekjempelse av fattigdom og bidra til en demokratisk utvikling? Er det for at KS selv mener internasjonalt prosjektarbeid er viktig, interessant og lærerikt? Eller er det fordi KS ønsker å tjene penger på det og få en mer internasjonal profil? KS' styreleder mener arbeidet er viktig for å holde på viktige perspektiver i sitt arbeid.

Et fortsatt engasjement og en eventuell utvidelse av det internasjonale prosjektsamarbeidet, krever nok en grundig gjennomgang fra KS' sin side. Ikke bare for å høre medlemmenes meninger, men også fordi undersøkelsen viser at det blant ansatte i KS råder en viss tvil om det internasjonale engasjementet. Mange har gitt uttrykk for usikkerhet om det internasjonale engasjementet har tilstrekkelig legitimitet og forankring i organisasjonen.

Mot disse tvilene finner vi de ansatte som jobber i gruppen for internasjonale tjenester. Der er engasjementet for arbeidet stort. Dette er også medarbeidere med lang kompetanse fra norsk offentlig sektor og internasjonale prosjekter. Disse understreker også viktigheten av at KS driver dette arbeidet og at det internasjonale arbeidet gir dem muligheter til å jobbe med noe de virkelig brenner for. De har svart at det ikke er sikkert at de ville jobbet med disse prosjektene andre steder enn i KS.

FAKTA:

Målet med prosjektsamarbeidet:

- ▣ Lokaldemokratiutvikling
- ▣ Institusjonsoppbygging
- ▣ Opplæring av folkevalgte representanter
- ▣ Likestilling

Mangler tid og penger

Hvilke konklusjoner KS trekker ut fra undersøkelsen gjenstår å se. Skal engasjementet utvides, trengs større ressurser, både økonomisk og bemanningsmessig, og det er avhengig av at medlemmene og de ansatte i KS får større interesse og engasjement i prosjektarbeidet. Det kan også bli snakk om en annen organisering av arbeidet enn i dag selv om Rambøll Management mener at dette ikke er nødvendig for å utvide virksomheten. De største tvilene er å finne ute blant medlemmene – ute i kommunene og fylkene. I svarene om hvorfor de fleste kommuner og fylker ikke deltar i internasjonale prosjekter, går det frem at det skyldes manglende kapasitet, mangel på økonomiske midler og at man derfor må prioritere andre og mer nærliggende arbeidsområder. Svarprosenten her er såpass stor at det synes lite trolig i øyeblikket at KS` medlemmer vil ta ”bølgen” for en betydelig utvidelse av det internasjonale prosjektsamarbeidet.

Med det skrikende behovet vi har hatt de senere år når det gjelder å få styrket kommuneøkonomien, er ikke det manglende engasjementet for in-

ternasjonal satsing egentlig særlig overraskende. Kommunene føler de har mer enn nok med å håndtere de mer nærliggende og påtrengende oppgaver som for eksempel skole, helse og eldreomsorg. Mange svarer også at de ikke har tid til slikt arbeid og at de mangler kompetanse for å delta i internasjonale prosjekter. Andre skylder på manglende informasjon eller at de rett og slett ikke synes det er viktig å engasjere seg i internasjonalt arbeid.

Stor interesse – hos noen

I kontrast til disse kommuner og fylker, har vi de som allerede er engasjert i internasjonale prosjekter. Her viser undersøkelsen stikk motsatte prioriteringer. Øverst på listen over gode begrunnelser for å delta i internasjonale prosjekter, er den gjensidige kompetanse- og kunnskapsoverføring som dette arbeidet gir. Dernest betyr byggingen av internasjonalt kontakt- og nettverk og at man kan bidra til utvikling av lokaldemokrati og institusjonsoppbygging i mottakerlandene mye. Mange peker også på betydningen av å øke den interne læringen og utviklingen i kommunen/fylket.

Det er på fagområdene skole og utdanning, næringsutvikling, institusjonsbygging og kultur i mottakerlandene engasjementet er størst. Dette bekreftes også i andre deler av undersøkelsen hvor medlemmene er blitt spurt om hva de først og fremst ser som viktig. Noe overraskende er det at helse og omsorg og likestilling er lavt prioritert når det gjelder medlemmenes engasjement. Rådmennene er jevnt over mer engasjerte på de enkelte fagområder enn sine ordførere, i følge undersøkelsen.

EU og EØS mest aktuelt

På spørsmål om hvilke behov kommunene/fylkeskommunene først og fremst mener KS må oppfylle dersom de skal delta i internasjonale prosjekter, er svaret ganske unisont; finansiering av arbeidet. Veiledning og rådgivning står også høyt på ønskelisten, mens opplæring og administrering er lavt prioritert.

Ordførernes og rådmennenes tilfredshet med KS' hjelp og støtte til det internasjonale prosjektsamarbeidet er størst når det gjelder å bistå som døråpner og som rådgiver/veileder. De er

minst tilfredse med opplæringen og finansieringen.

En interessant del av undersøkelsen er om hvilke geografiske områder i verden som medlemmene ser som viktigst for KS' internasjonale prosjektsamarbeid. Her er det EU- og EØS-området som kommer på topp, spesielt gjelder dette prosjekter i de nye EU-landene fra øst-Europa. Balkan, Russland og Kaukasus, er også høyt prioritert – foran de nordiske landene. Desidert minst engasjement er det overraskende for land i Afrika og Asia. Det kan ha sammenheng med at

informasjonen og kunnskapen om de forskjellige områdene er ganske ulik. Muligens også fordi man ser større potensiale i en demokratisk utvikling i de to først nevnte områdene (EU/EØS og Balkan, Russland og Kaukasus) enn for eksempel i Afrika/Asia. Ikke minst gjelder dette nettverk- og kontaktutbyggingen og muligheter for gjensidig utbytte av kunnskap.

Interessante svar

KS' ledelse har gjennom denne undersøkelsen fått en rekke interessante svar rundt sitt internasjonale prosjekt-

samarbeide. Rapporten viser at KS-medlemmene er svært delte i synet på internasjonalt samarbeid. Rapporten inneholder mye positivt om arbeidet som blir gjort, men at interessen for det internasjonale engasjementet er relativt lavt. Skal KS gå videre med sine internasjonale prosjekter og utvide sin internasjonale virksomhet, viser undersøkelsen at det trengs en betydelig opprusting av kunnskapen og engasjementet rundt arbeidet. Det kan også innebære en omorganisering av arbeidet, slik Rambøll Management har vist i rapporten.

Bakgrunn for kortversjonen

KS har i perioden mai – september 2006 fått gjennomført en evaluering av organiseringen av sitt internasjonale prosjektsamarbeid. Det er Rambøll Management i samarbeid med revisorfirmaet BDO Noraudit som har gjennomført undersøkelsen. I alt 290 kommuner og fylkeskommuner har besvart undersøkelsen. Undersøkelsen er bygget opp rundt tre analyser:

1. Analyse av målstruktur – hva slags mål KS har med disse prosjektene.
2. Interesseanalyse – om hva ansatte, medlemmer og donorer mener.
3. Analyse av mulige fremtidige måter å organisere arbeidet på.

Kortversjonen er ført i pennen av journalist Arve Øverby

Kortversjonen kan lastes ned fra www.ks.no/fou

Kortversjonen kan også bestilles vederlagsfritt i papirversjon på: ksfou@ks.no

KS
Haakon VII gt. 9, Oslo
Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo

Tlf.: 24 13 26 00
Faks: 22 83 22 22
E-post: ks@ks.no